

ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ATATÜRK İLKE VE İNKİLÂPLARINI KAVRAMA DÜZEYLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI

Meral Öner
AİBÜ Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi
merall.onerr@gmail.com

Galip Öner
AİBÜ Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi
oner.galip@gmail.com

Özet

Bu araştırma, Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Atatürk İlke ve İnkılâplarını kavrama düzeylerine ilişkin tutumlarını saptamak ve ortaya çıkan sonuçlarda hangi etmenlerin rol aldığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Ve bu doğrultuda öğrencilere 7 değişken ve 30 maddeden oluşan bir "Tutum Anketi" uygulanmıştır. Çalışma, Kocaeli-Gölcük, Bolu-Merkez, Düzce-Merkez ve Kaynaşlı ilçelerinde bulunan 4 okulda, 324 8. sınıf öğrencisine uygulanmıştır.

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden Tarama (Survey) Modeli kullanılmıştır. Elde edilen veriler IBM SPSS 20 paket programı ile analiz edilmiş, sorular ve değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını "t" testi ve "Anova" kullanılarak ortaya çıkarılmıştır. Öğrencilerin cinsiyeti, anne ve babalarının eğitim düzeyi ve meslekleri, ailelerinin ortalama aylık geliri ve buldukları yerleşim birimleri gibi değişkenler de göz önünde bulundurularak tablolar halinde çalışmada verilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin Atatürk İlke ve İnkılâplarına ilişkin bazı kavramları (Laiklik, Devletçilik, Atatürk Milliyetçiliği gibi) yeterince kavrayamadıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler, Ortaokul, Atatürk İlke ve İnkılâpları, Tutum.

COMPREHENSION REGARDING TO LEVELS ATTITUDES OF MIDDLE SCHOOL 8th CLASS STUDENTS ATATURK'S PRINCIPLES AND REFORMS

Abstract

This research, middle school 8 their level of understanding of students and Principles of Atatürk its resulting to detect their attitudes towards the role of the factors in order to determine which have been made. And students in this direction consisting 7 variable, and a of 30 items "Attitude Survey" was implemented. The study, Kocaeli-Gölcük, Bolu-Centrum, located in the the district of Duzce-Centrum and Kaynaşlı in 4 school 324 8th grade students were applied.

The scan of qualitative research methods in the research (Survey) model was used. The obtained data available have been analyzed with IBM SPSS 20 package program, questions whether it is a significant difference between and variables "t" test and the "Anova" were revealed using. Of students gender, educational level and professions of their parents, of their families and they are located average monthly income taking into consideration variables such as settlement units is provided in tabular form. According to the results related to of the students some concepts and Atatürk's principles and revolutions (secularism, statism, the nationalism of Atatürk, etc.) has appeared not comprehend sufficiently.

Key Words: Social Studies, Middle School, Atatürk's Principles and Reforms, Attitude.

GİRİŞ

Atatürkçülük konuları ilkökul'dan başlayarak sırasıyla ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim boyunca öğrencilerimize kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu konular ilkökul'da Hayat Bilgisi müfredatı içerisinde, ortaokul'da ise Sosyal Bilgiler müfredatı içerisinde çeşitli kazanımlarla birlikte verilmektedir. Başlı başına bir ders olarak ilk kez ortaokul 8. Sınıf'ta "Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük" adı altında Atatürkçülük konuları verilmeye başlanmıştır. Ortaöğretim de ise yine aynı isimle "T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük" dersi verilmeye devam edilmiş fakat daha ayrıntılı bir şekilde bu konular öğrencilere aktarılmaktadır. Yükseköğretim'de ise "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" ve "Türkiye Cumhuriyet Tarihi" gibi çeşitli dersler ve adlar altında bu konular sürdürülmektedir. Görüldüğü üzere öğrencilerin öğrenim süresi boyunca her kademedeki gördüğü "Atatürk İlke ve İnkılâpları"na ilişkin dersler ve konular öğrencilerin bu konu hakkında belli bir birikimin oluşmasını sağlamıştır ve yine öğrencilerin bu konuda bir fikir ve görüş bildirebilecek bir duruma sahip olduğu varsayılmaktadır.

Konu itibarıyla, 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları şu şekilde başlamaktadır:

"Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek ..."(Öztürk ve Otluoğlu, 2011).

Görüldüğü üzere eğitim sistemimizin genel amacı bu ifadelerle başlamaktadır. Bununla birlikte, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın Genel Amaçlarından birisi de şu şekildedir:

"Atatürk İlke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur."(Öztürk ve Devenci, 2011).

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın (TTKB) hazırladığı Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programının Genel Amaçlarından bazıları ise:

- Atatürk İlke ve İnkılâplarının Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayarak; laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmak,
- Ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik temelini Atatürk İlke ve İnkılâplarının oluşturduğunu kavramak,
- Türk Millî Mücadelesi ve İnkılâbının, millî ve milletler arası özelliklerini kavrayarak, başka milletlerce de örnek alındığını kavramak,
- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişmek, (...) şeklinde ifade edilmiştir.

Görüldüğü üzere Milli Eğitim Genel Amaçları ile Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri öğretim programlarında "Atatürk İlke ve İnkılâplarına" ilişkin kazanımlar açıkça belirtilmekte ve bu doğrultuda öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Atatürk İlke ve İnkılâplarının ilk ve orta kademedeki kazandırılmaya çalışıldığı en önemli ders şüphesiz ki "Sosyal Bilgiler"dir. Sosyal Bilgiler ile ilgili ülkemizde ve dünya üzerinde çeşitli tanımlar getirilmiştir. Sönmez'e göre Sosyal Bilgiler "toplumsal gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgilerdir." (Akdağ, 2009). Barth'a göre sosyal bilgiler, "kritik sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, sosyal ve beşeri bilimler kavramlarının disiplinlerarası bir yaklaşımla kaynaştırılmasıdır." (Öztürk, 2012). Bir başka görüşe göre sosyal bilgiler, "ilköğretim okullarında iyi sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır." (Bilgili, 2006). Diğer bir tanım ise, "Sosyal Bilgiler, devletlerin ve toplumların yetiştirmek istediği ideal insan şeklini oluşturmak için bu bağlamda bireye vatandaşlık bilincini ve sosyal hayatta kullanabileceği gerekli bilgi, beceri, değer, tutum ve davranışların kazandırılmaya çalışıldığı; eğitimde bir bütün olarak verilen disiplinler arası bir yaklaşımdır"(Öner ve Kamçı, 2013).

Sosyal bilgiler üzerinde uzmanların hemfikir oldukları tanım ise Savage ve Armstrong tarafından yapılmıştır ve tanım şöyledir:

" Sosyal bilgiler, sosyal ve beşeri bilimleri vatandaşlık yeterlilikleri geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Sosyal bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, genç insanlara bilgiye ve mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır. " (Öztürk, 2012).

Baykara tarihin gerekliliğini şu şekilde açıklamıştır: "İnsanlık üç boyutun üzerindedir. Dünden gelmekte, bugünü yaşamakta ve yarına gitmektedir. Bu üç boyutun en iyi bilineni bugündür. Ancak bugünü bilmek, yarını sezme ve tahmin etmek için yeterli değildir. İnsanın ve insanlığın yarını bilmesi ve sezmesi için gereken öteki boyut, dünün bilinmesidir. Dünü bilmek ise, tarih sayesinde mümkün olabilmektedir" (Palaz, 2010). Türkiye gibi milli devletlerde, bireylerin milli bilinçlerinin oluşması açısından tarih öğretimi büyük öneme sahiptir. Çocuklara ve gençlere tarihi, sömürgeci devletlere karşı yapılan istiklal mücadelesini, çağdaşlık yolunda yapılan çalışmaları öğretmek gerekmektedir. Bu amaçla ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri okutulmaktadır (Alkan, 2009).

İnkılâp kelime anlamıyla, toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik, iyileştirme, devrim, reform anlamına gelmektedir (Türk Dil Kurumu). İnkılâp Tarihi ise Cumhuriyet Dönemi'nde Atatürk önderliğinde ülkemizde gerçekleştirilen reformların yapılış nedenlerini, bu inkılâpların yapılış şekillerini ve ortaya çıkardığı sonuçları sistematik bir sıra içerisinde ayrıntılı olarak öğrenciye aktarılmasını sağlayan bir disiplindir.

Atatürkçülük ise, Avrupa devletlerinin 1880'lerden beri gündeminde olan, Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalama ve taksim projelerine karşı, Türk milletinin Anadolu topraklarında varlığını devam ettirme azim ve inancının bir göstergesidir. Geçmişte yönetim mekanizmalarının, toplum hayatının her aşamasında yol açtığı hataları tekrar etmemeleri için yazılmış bir tür reçete niteliğindedir. Atatürkçülüğü şöyle tanımlayabiliriz: Atatürkçülük, milli egemenlik ve tam bağımsızlıktan hareketle, bilim ve aklın egemen olduğu bir toplum oluşturmak, sosyal ve tarihi kimliği kaybettirmeden Türk milletini, Batı uygarlığı içinde hak ettiği yere getirmektir (Ata, 2008). Başka bir ifadeyle, ülkenin ve ulusun bölünmez bütünlüğünden, devletin ulusal ve laik temelinden, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bağımsızlığından, çağdaşlaşma kararlılığından ödün vermeyen dünyaya açık bir düşünce sistemidir (Tüzün, 2008).

Atatürk ilke ve inkılâplarının bir bütün olarak sunulduğu ortaokul kademesindeki tek ders T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersidir. Aynı ders ortaöğretim kademesinde de yer almaktadır. Ortaokul kademesinde verilen bu ders, öğrenci düzeyine göre değişmekle birlikte genel itibarıyla konular ağır ve yoğundur. Konuların yoğun olması nedeniyle öğretmenlerimiz zaman sıkıntısı çekmektedir bu nedenle konuların yoğunluğu azaltılmalı ya da Sosyal Bilgiler dersi içerisinde çeşitli kazanımlarla verilen Atatürk konularının artırılmasıyla veya bu ders yerine 8. sınıf seviyesinde de Sosyal Bilgiler dersinin devam ettirilmesiyle bu konular rahat bir şekilde öğrenciye aktarılabilir ve zaten hâlihazırda ortaöğretim düzeyinde de bu konuları pekiştirme imkânı bulacaktır.

Araştırmanın konusunu oluşturan öğretim kademesi Ortaokul, sınıfını ise 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Temel bilgi, beceri ve tutumların olduğu eski adıyla "İlköğretim" yeni adlarıyla "İlkokul" ve "Ortaokul" kademelerinin son seviyesinde olan 8. sınıf öğrencilerin nasıl bir tutum içerisinde oldukları önem arz etmektedir. Çünkü ortaokul yaş seviyesinde olan bir bireyin temel tutumları onun ilerleyen dönemlerdeki düşünce yapısının temelini teşkil edecektir. Bu çalışma sonucunda öğrencilerin tutumlarını ve bu tutumlarına etki eden durumları tespit ederek çeşitli öneriler getirilecektir.

İlkokul ve Ortaokul boyunca mihver dersler altında aldıkları Atatürk konuları ve son olarak başlı başına bir ders olarak aldıkları " T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük" dersi dâhil bu zaman kadar sahip oldukları birikim sonucunda öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılâplarını kavrama düzeylerini belirlemek amacıyla ve bu alanda yapılan araştırmaların yetersiz olması nedeniyle böyle bir araştırma gerekli görülmüştür.

Aşağıda verilen Tablo 1 ve Tablo 2'de sosyal bilgiler 4-5 ve 6-7. sınıflar sosyal bilgiler öğretim programlarında yer alan Atatürkçülük konuları ayrıntılı şekilde verilmiştir.

Tablo 1: 4-5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında Atatürkçülük Konuları

Sınıflar	Öğrenme Alanları	Üniteler	Konular
4	Kültür ve Miras	Geçmişimi Öğreniyorum	Dayanışmanın toplum hayatındaki önemi
	Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler	Hep Birlikte	Türk Toplumunda aile ve aile bireyleri arasındaki dayanışmanın önemi
	Kültür ve Miras	Geçmişimi Öğreniyorum	Atatürk'ün hayatıyla ilgili olaylar ve olgular
	Birey ve Toplum	Kendimi Tanıyorum	Atatürk'ün kişilik özellikleri
	Kültür ve Miras	Geçmişimi Öğreniyorum	Türk kadınının toplumdaki yeri
	Bilim Teknoloji ve Toplum	İyi ki Var	1.Bilim ve teknolojinin anlamı ve önemi 2.Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önem
5	Kültür ve Miras	Adım Adım Türkiye	1.Türk kadınının toplumdaki yeri ve Atatürk'ün kadın haklarına verdiği önem 2. Atatürk'ün öğretmenlere verdiği önem 3. Atatürk'ün hayatıyla ilgili olaylar ve olgular 4. Atatürk'ün son günleriyle ilgili olaylar ve olgular 5. Atatürk'le ilgili anılar 6. Atatürk'ün düşünce sistemini oluştururken dünyadaki ve ülkedeki olaylardan etkilenmesi 7.Atatürkçülüğü tanımlayabilme ve Atatürkçülüğün önemi 8. Bir bütün olarak Atatürkçülük 9. Diğer dinlere hoşgörülü olmanın gereği ve vicdan hürriyetinin önemi
	Küresel Bağlantılar	Hepimizin Dünyası	Atatürk'ün barışçı bir devlet adamı olması
	Kültür ve Miras	Adım Adım Türkiye	1.Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışında taklitçilikten kaçınmanın önemi 2. Atatürk'ün millî eğitim konusundaki düşünceleri / uygulamaları 3. Atatürk'ün Türk diline verdiği önem 4. Millî kültürün korunmasında dilin önemi
	Güç, Yönetim ve Toplum	Bir Ülke, Bir Bayrak	Millî kültürün korunmasında dilin önemi
	Kültür ve Miras	Adım Adım Türkiye	1.Atatürk'ün millî tarihimize verdiği önem 2. Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı esaslar 3. Cumhuriyetçilik ilkesi, 4. Milliyetçilik ilkesi 5. Halkçılık ilkesi, 6. Devletçilik ilkesi 7. Laiklik ilkesi, 8. İnkılâpçılık ilkesi 9. Atatürk ilkelerine sahip çıkmanın ve devamlılığını sağlamanın önemi
	Güç, Yönetim ve Toplum	Bir Ülke, Bir Bayrak	1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasaları ile ilgili olaylar ve olgular 2. Türkiye'nin dünya üzerindeki yerinin önemi 3. Bazı devletler tarafından Türkiye'nin güçlenmesinin istenmediği

Tablo 2: 6-7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında Atatürkçülük Konuları

Sınıflar	Öğrenme Alanları	Üniteler	Konular
6	Kültür ve Miras	İpek Yolunda Türkler	1. Atatürk'ün millî tarihimize verdiği önem 2. Türk Silahlı Kuvvetlerinin önemi ve görevleri 3. Vatandaşların devlete karşı görevleri ve Atatürk'ün vatandaşlık görevlerine önem vermesi
	Küresel Bağlantılar	Ülkemiz ve Dünya	1. Diğer örf ve âdetlere hoşgörülü olmanın gerekliliği 2. Atatürk'ün barışçı bir devlet adamı olduğu 3. Atatürk'ün millî dış politika hakkındaki düşünceleri
	Güç, Yönetim ve Toplum	Demokrasinin Serüveni	Türk kadınının toplumdaki yeri ve Atatürk'ün kadın haklarına verdiği önem
	Birey ve Toplum	Sosyal Bilgiler Öğreniyorum	Atatürk'ün Türk dili ve edebiyatına verdiği önem
	Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Ülkemizin Kaynakları	Eğitimin önemi
	Küresel Bağlantılar	Ülkemiz ve Dünya	Türkiye'nin dünya üzerindeki yerinin önemi
	İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Yeryüzünde Yaşam	Türkiye'nin dünya üzerindeki yerinin önemi
	Güç, Yönetim ve Toplum	Demokrasinin Serüveni	İnsanların sahip oldukları hak ve hürriyetler ile Atatürk'ün insan hak ve hürriyetlerine verdiği önem
	Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Ülkemizin Kaynakları	Vatandaşların devlete karşı görevleri ve Atatürk'ün vatandaşlık görevlerine önem vermesi
7	Bilim Teknoloji ve Toplum	Elektronik Yüzyıl	1. Atatürk'ün akılcılığa ve bilime verdiği önem 2. Bilim ve teknolojinin anlamını ve önemini kavrayabilme 3. Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önem kavrayabilme
	Güç, Yönetim ve Toplum	Yaşayan Demokrasi	1. Vatandaşların devlete karşı görevleri ve 2. Atatürk'ün vatandaşlık görevlerine önem vermesi 3. Kamuoyunun önemi 4. Anayasanın anlam ve önemini fark edebilme 5. Yürürlükte olan anayasamızın bazı maddeleri
	Küresel Bağlantılar	Ülkeler Arası Köprüler	1. Atatürk'ün güzel sanatlara önem vermesi 2. Atatürk'ün Türk tiyatrosuna ve sahne oyunlarına verdiği önem 3. Güzel sanatların bir toplumun gelişmesindeki yeri ve önemi
	Birey ve Toplum	İletişim ve İnsan İlişkileri	Basının önemini ve kamuoyu ile ilişkisi
	Küresel Bağlantılar	Ülkeler Arası Köprüler	Atatürk'ün kişilik özellikleri

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Atatürk ilke ve inkılâplarını kavrama düzeylerini belirlemek ve bu amaçla ortaya çıkan öğrenci tutumlarında nelerin etkili olduğunu tespit ederek yorum ve önerilerde bulunmak araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Bolu, Kocaeli ve Düzce illerinde öğrenim gören ortaokul 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evren, soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin elde edildiği canlı ya da cansız varlıklardan oluşan büyük gruptur. Evren, başka bir şekilde, araştırmada toplanacak verilerin analizi ile elde edilecek sonuçların geçerli olacağı, yorumlanacağı grup olarak tanımlanabilir (Büyükoztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2012). Araştırmanın örneklemini ise Bolu/Merkez'den 1 okul; Düzce/Merkez'den 1 okul, Düzce/Kaynaşlı ilçesinden 1 okul; Kocaeli/Gölcük'ten 1 okul olmak üzere toplamda 4 ortaokul'dan 324 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma kapsamında yer alan il ve ilçelerdeki öğrencilerin tamamına ulaşmanın ekonomik imkânlar ve zaman açısından mümkün olmaması nedeniyle evrenden örneklem alma yoluna gidilmiştir.

Örneklem, belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar, çoğun, örneklem kümeler üzerinde yapılır ve alınan sonuçlar, ilgili evrenlerine genellenir (Karasar, 2009). Araştırmada örneklem yöntemi olarak 'Convenience Sample Survey' seçilmiştir. 3 ilden 324 öğrenci örneklem olarak alınmıştır.

Araştırmaya katılan 334 öğrenciden 10'u anket formlarını eksik ya da hatalı doldurmasından dolayı araştırmaya dâhil edilmemiş ve çıkarılarak net olarak 324 öğrenci araştırma kapsamına dâhil edilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada Betimsel Tarama Modeli kullanılmıştır. Tarama araştırması, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre görece daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalardır (Büyükoztürk ve diğerleri, 2012).

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada kullanılan ölçek daha önceki zamanlarda yapılan başka bir makaleden alınmıştır (Kurnaz ve Yılmaz, 2006). Ölçek 7 değişken ve 30 kapalı uçlu maddeden oluşmaktadır. Anket'te 5'li likert tipi ölçek kullanılmıştır. Madde ifadeleri "Tamamen Destekliyorum", "Çok Destekliyorum", "Biraz Destekliyorum", "Az Destekliyorum", "Hiç Desteklemiyorum" şeklindedir. Değişkenler ise şu şekildedir; öğrencilerin cinsiyetleri, anne ve baba eğitim düzeyleri, anne ve baba meslekleri, ailenin ortalama aylık geliri ve buldukları yerleşim birimleri. Ölçeğin güvenilirliği 2006 yılında yapılan Cronbach Alpha testinde 80.6 çıkmıştır.

Verilerin Analizi

Öğrencilerden toplanan veriler bilgisayar ortamında IBM SPSS 20 paket programı kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar değişkenler ile karşılaştırılarak aralarında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yoklanmış ve tablolar halinde "t" testi ve "anova" sonuçlarıyla "frekans (f)" ve "yüzde (%)" değerleri verilmiştir. Ölçeğin maddeleri analiz edilirken Tamamen Destekliyorum (1), Çok Destekliyorum (2), Biraz Destekliyorum (3), Az Destekliyorum (4), Hiç Desteklemiyorum (5) şeklinde kodlanmıştır. Tamamen Destekliyorum "1.00-1.79 arası", Çok Destekliyorum "1.80-2.59 arası", Biraz Destekliyorum "2.60-3.39 arası", Az Destekliyorum "3.40-4.19 arası", Hiç Desteklemiyorum ise "4.20-5.00 arası" şeklinde belirtilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ölçme araçlarıyla toplanan veriler 'Ibm Spss 20' paket programında uygun istatistik teknikleri kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen bulgular tablolar haline getirilerek açıklanmıştır. Ölçme aracıyla yer alan kapalı uçlu anket sorularına ait tabloda ise yüzde ve frekans değerleri verilmiştir.

Değişkenlere İlişkin Bulgular

Ölçme aracıyla öncelikle yer alan 7 adet değişkene ilişkin bulgular ele alınmış ve tablolar halinde verilmiştir bunlar; cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba meslekleri, ailenin aylık ortalama geliri ve buldukları yerleşim yerleri.

Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı kişi sayısı (N), aritmetik ortalama (X), standart sapma (S) ve "P değeri" gibi "t testi"ne ilişkin değerler *Tablo 3'*de verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyetlerine İlişkin "t testi" Değerleri

Cinsiyet	N	X	S	F	t	df	P
Erkek	150	1.60	.454	6.06	-4.29	329	.014
Kız	174	1.84	.572				
Toplam.....	324						

Tablo 3'de görüldüğü üzere 324 öğrencinin 150'si "Erkek", 174'ü "Kız" öğrenciler oluşturmaktadır. 8. Sınıf öğrencilerinin Atatürk ilke ve inkılaplarını kavrama düzeylerinin kız ile erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği "t" testi ile yoklanmış ve ".014" düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin Kız öğrencilere göre daha olumlu bir tutum sergilemişlerdir (Erkek - 1.60 Tamamen Katılıyorum; Kız - 1.84 Çok Katılıyorum).

Öğrenci Ebeveynlerinin Eğitim Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya dâhil olan öğrencilerin Anne ve Baba'larının eğitim seviyelerinin öğrencilerin konuya ilişkin tutumlarına etki yapılıp yapılmadığını tespit etmek amacıyla "Anova" testi yapılmış ve ortaya çıkan sonuçlar *Tablo 4'*te verilmiştir.

Tablo 4: Öğrenci Velilerinin Eğitim Durumlarına İlişkin "anova testi" Değerleri

Ebeveynlerin Eğitim Durumu	N	X	S	df	F	P
Anne						
Okuryazar Değil	6	2.04	.658	5	.592	.706
Okuryazar	14	1.66	.646			
İlkokul	152	1.73	.510			
Ortaokul	81	1.69	.485			
Lise	58	1.75	.625			
Üniversite ve Üstü	13	1.73	.535			
Baba						
Okuryazar Değil	3	2.04	.814	5	.385	.859
Okuryazar	12	1.79	.737			
İlkokul	101	1.73	.570			
Ortaokul	83	1.70	.480			
Lise	88	1.75	.556			
Üniversite ve Üstü	37	1.68	.415			

Yukarıdaki tablo'da belirtildiği üzere öğrencilerin annelerinin 152'si "İlkokul", 81'i "Ortaokul", 58'i "Lise", 14'ü "Okuryazar", 13'ü "Üniversite ve Üstü", 6'sı ise "Okuryazar Değil"dir; babalarının ise 101'i "İlkokul", 88'i "Lise", 83'ü "Ortaokul", 37'si "Üniversite ve Üstü", 12'si "Okuryazar" ve 3'ü de "Okuryazar Değil"dir. Öğrencilerin kavrama düzeyleri ile ailelerinin eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı "Anova" testi yapılarak bakılmış ve annelerin eğitim seviyelerinde ".706", babaların eğitim düzeylerinde ise ".859" çıkmıştır. Böylece Anne ve Baba'nın eğitim düzeyleri ile öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Öğrenci Ebeveynlerinin Mesleklerine İlişkin Bulgular

Bir önceki değişken olan öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeyleri ile yine ailelerinin mesleklerine bakılması da aynı amacı taşımaktadır. "Anova" testine ilişkin değerler *Tablo 5*'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Öğrenci Velilerinin Meslek Durumuna İlişkin "anova testi" Değerleri

Ebeveynlerin Meslek Durumları	N	X	S	df	F	P
Anne						
Ev Hanımı	251	1.71	.539	3	1.24	.293
İşçi	48	1.75	.517			
Memur	11	2.03	.518			
Diğer	14	1.74	.493			
Baba						
Çalışmıyor	15	1.80	.695	4	.881	.475
Çiftçi	8	2.06	1.230			
İşçi	114	1.72	.497			
Memur	40	1.71	.451			
Diğer	147	1.73	.510			

Tablo 5'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin meslekleri 251'i "Ev Hanımı", 48'i "İşçi", 11'i "Memur" ve "14'ü Diğer" şeklindedir. Babalarının meslekleri ise 114'ü "İşçi", 40'ı "Memur", 15'i "Çalışmıyor", 8'i "Çiftçi" ve 147'si "Diğer" şeklindedir. Yapılan "Anova" testi sonucunda Anne ve Babaların meslekleriyle öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmış Anne mesleklerinde ".293", Baba mesleklerinde ise ".475" olan "P" değerine ulaşılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılâplarını kavrama düzeyleri ile ebeveynlerinin meslekleri arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Öğrenci Ailelerinin Ortalama Aylık Gelirlerine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerinin ortalama aylık gelirleri öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılâplarını kavrama düzeylerine etki edip etmediği "Anova" testi ile ortaya çıkarılmış ve değerler *Tablo 6*'da verilmiştir. *Tablo 7* de ise "Anova" testine ait değerler verilmiştir.

Tablo 6: Ailelerin Aylık Ortalama Gelirlerine İlişkin "anova testi" Değerleri

Ort. Aylık Gelir	N	X	S	df	F	P
700 TL ve Altı	31	1.93	.634	4	2.85	.024
700 ile 1000 TL arası	89	1.63	.485			
1000 ile 2000 TL arası	126	1.69	.452			
2000 ile 3000 TL arası	45	1.76	.503			
3000 TL ve Üzeri	33	1.90	.784			

Tablo 6'da belirtildiği gibi öğrenci ailelerinin ortalama aylık gelirleri şu şekildedir; 126'sı "1000 ile 2000 TL arası", 89'u "700 ile 1000 TL arası", 45'i "2000 ile 3000 TL arası", 33'ü "3000 TL ve Üzeri" ve 31'i "700 TL ve Altı" şeklindedir. Ailelerin ortalama aylık gelirleri ile öğrenci tutumları arasında ".024" düzeyinde anlamlı bir farklılık

bulunmuştur. 700 TL ve Altı ile 3000 TL ve Üzeri aylık ortalama gelire sahip ailelerin öğrencileri; 700 – 1000 TL arası, 1000 – 2000 TL arası ve 2000 – 3000 TL arası gelire sahip olan ailelerin öğrencilerine göre daha olumsuz tutum sergiledikleri görülüyor.

Tablo 7: Ailelerin Ortalama Aylık Gelirlerine İlişkin “Anova” Değerleri

ANOVA					
Ort. Aylık Gelir	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	3.190	4	.798	2.852	.024
Gruplar İçi	89.202	319	.280		
Toplam	92.392	323			

Öğrenci Buldukları Yerleşim Birimlerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin yaşadıkları yerleşim birimleri ile tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı “Anova” testi yapılarak sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Buldukları Yerleşim Birimlerine İlişkin “anova testi” Değerleri

Yerleşim Yeri	N	X	S	df	F	P
İl Merkezi	74	1.83	.654	3	1.33	.293
İlçe Merkezi	143	1.70	.498			
Belde	11	1.57	.295			
Köy	96	1.71	.500			

Tablo 8’de gösterildiği üzere öğrencilerin buldukları yerleşim yerleri şu şekildedir; öğrencilerin 143’ü “İlçe Merkezi”, 96’sı “Köy”, 74’ü “İl Merkezi” ve 11’i “Belde”de ikamet etmektedir. Öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılâplarını kavrama düzeyi üstündeki etkisini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan “Anova” testi sonucunda “.293” oranında bir değer bulunmuştur. Ortaya çıkan “P” değerinin .05’ten büyük olması nedeniyle öğrencilerin buldukları yerleşim birimleriyle konuya ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Anket Maddelerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın asıl amacını oluşturan bu bölümde ölçme aracında yer alan Atatürk ilke ve inkılâplarına ilişkin 30 ifadenin öğrenciler tarafından nasıl bir tutum içerisinde karşılandığını belirlenmiştir. Öğrencilere verilen ankette yer alan maddelere verdikleri yanıtlardan elde edilen veriler bilgisayar ortamında uygun test ve istatistik teknikleri kullanılarak analiz edilmiş ve aşağıda yer alan Tablo 9’da frekans ve yüzde değerleriyle birlikte verilmiştir.

Tablo 9: Ölçme Aracında Yer Alan Anket Maddelerine İlişkin “f” ve “%” Değerleri

	Yüzde ve Frekans	Hiç Desteklemiyorum	Az Destekliyorum	Biraz Destekliyorum	Çok Destekliyorum	Tamamen Destekliyorum
1.Türkiye Cumhuriyeti’ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk’tür.	f %	24 7.4	18 5.5	56 17.2	58 17.8	169 52
2.Ülkemizde yöneticilerin seçimle iş başına gelmesi.	f %	12 3.7	13 4	32 9.8	47 14.5	221 68

3.Eğitimde kız ve erkek çocuklara eşit haklar tanınması.	f	6	5	10	24	280
	%	1.8	1.5	3.1	7.4	86.2
4.Saltanatın kaldırılarak Cumhuriyet yönetiminin kurulması.	f	7	10	29	44	235
	%	2.2	3.1	8.9	13.5	72.3
5.Arap harflerinin kaldırılarak, Latin alfabesinin kabul edilmesi.	f	19	15	33	51	207
	%	5.8	4.6	10.2	15.7	63.7
6.Fes, cüppe, sarık vs, kıyafetlerin kaldırılarak, kılık ve kıyafetlerin çağa uygun hâle getirilmesi.	f	15	17	45	41	207
	%	4.6	5.2	13.8	12.6	63.7
7.Tarihimizin, dilimizin, kültürümüzün savunulması ve araştırılması.	f	5	9	12	59	240
	%	1.5	2.8	3.7	18.2	73.8
8.Medeni Kanun'un kabulü ile kadınların da toplumsal hayatta erkeklerle eşit olarak yer alabilmeleri.	f	11	7	21	38	248
	%	3.4	2.2	6.5	11.7	76.3
9.Mirasın kız ve erkek çocuklara eşit olarak paylaşılması.	f	17	11	24	31	242
	%	5.2	3.4	7.4	9.5	74.5
10.Cumhuriyetin ilanından sonra tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması, tarikatların faaliyetlerine son verilmesi.	f	50	21	58	58	138
	%	15.4	6.5	17.8	17.8	42.5
11.Halk arasında eşitliğin korunması ve herkesin kanun önünde eşit haklara sahip olması.	f	6	10	17	29	263
	%	1.8	3.1	5.2	8.9	80.9
12.Kadınların seçme ve seçilme hakkına sahip olması.	f	15	12	13	35	250
	%	4.6	3.7	4.0	10.8	76.9
13.Devletin din kurallarına göre yönetilmesi.	f	35	23	59	65	143
	%	10.8	7	18.2	20	44
14.Resmi dairelerde kılık-kıyafet kurallarına uyulması.	f	23	23	33	69	177
	%	7.1	7.1	10.2	21.2	54.4
15.Devletin ekonomik hayatın yürütülmesinde yer alması ve büyük yatırımların devlet eliyle yürütülmesi.	f	10	25	52	81	157
	%	3.1	7.7	16	24.9	48.3
16.Kişilerin din, vicdan, inanç ve ibadet özgürlüğüne sahip olması.	f	6	5	16	32	266
	%	1.8	1.5	4.9	9.8	81.8
17.Devlet ve toplum hayatında akla ve bilime önem verilmesi.	f	5	7	23	49	241
	%	1.5	2.2	7.1	15.1	74.1
18.Medeni Kanuna göre çok kadınla evlenmek yerine tek kadınla evlenme hükmünün getirilmesi.	f	31	7	27	43	217
	%	9.5	2.2	8.3	13.2	66.8
19.Takvim, saat ve ölçü sisteminin Batı ülkeleriyle aynı standartlara sahip olması.	f	16	18	44	60	187
	%	4.9	5.5	13.5	18.5	57.5
20.İnsanlar arasında dini inanç ve mezhep ayrımının yapılmaması.	f	21	9	21	42	232
	%	6.5	2.8	6.5	12.9	71.4
21.Ülkemizde birden çok partinin siyasete katılması.	f	35	23	44	66	157
	%	10.8	7.1	13.5	20.3	48.3
22.Resmi nikâh zorunluluğunun getirilmesi.	f	18	12	16	59	220
	%	5.5	3.7	4.9	18.2	67.7
23.Atatürk ilke ve İnkılâpları ile birlikte Türkiye'de milli ve laik bir eğitim sistemine geçilmesi.	f	14	15	32	55	209
	%	4.3	4.6	9.8	16.9	64.3
24.Ülkemizin ekonomisinin daha iyi olması için kendi ülkemizde üretilen malların (yerli malı) kullanılması.	f	7	7	29	51	231
	%	2.2	2.2	8.9	15.7	71.1
25.Medreselerin kapatılarak günümüz okullarının açılması.	f	19	13	37	43	213
	%	5.8	4.0	11.4	13.2	65.5
26.Ülkemizde yaşayan insanlar arasında dil birliğinin sağlanması.	f	6	5	30	50	233
	%	1.8	1.5	9.2	15.4	71.7
27.Türk dilinin yabancı dillerin etkisinden arındırılması.	f	13	17	36	43	216
	%	4	5.2	11.1	13.2	66.5

28.Laik hukuk düzeninin kabul edilmesi.	f	9	25	30	69	192
	%	2.8	7.7	9.2	21.2	59.1
29.Anayasamızdan “T.C. Devleti’nin dini İslam’dır” ibaresinin kaldırılması.	f	178	13	29	44	61
	%	54.8	4	8.9	13.5	18.8
30.İnsanlar arasında renk, cinsiyet ve ırk ayrımının yapılmaması.	f	18	8	15	29	255
	%	5.5	2.5	4.6	8.9	78.5

Tablo 9’da yer alan maddelerin aritmetik ortalaması “1.72” ile “Tamamen Destekliyorum” şeklindedir. En yüksek aritmetik ortalamayı “3.62”- “Az Destekliyorum” ile 29. Madde oluşturmaktadır : “Anayasamızdan “T.C. Devleti’nin dini İslam’dır” ibaresinin kaldırılması”. En düşük aritmetik ortalamaya sahip soru ise “1.25” – “Tamamen Katılıyorum” ile 3. maddedir: “Eğitimde kız ve erkek çocuklara eşit haklar tanınması”.

Öğrenci Yanıtlarına Göre Öne Çıkan Maddelerin Yorumlanması

Bu bölümde ölçekte yer alan maddelerden bazıları beklenen değerlerin altında kalmıştır. Bu nedenle bu maddelerin sırasıyla hangileri olduğu ve maddelere bu şekilde cevap verilmesinin nedenlerini kesin yargılar olmamakla birlikte tarafımızca yorumlanmaya çalışılmıştır.

İlk olarak anketin ilk maddesi olan “*Türkiye Cumhuriyeti’ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk’tür.*” ifadesine öğrencilerin 169’ u Tamamen Destekliyorum, 58’i Çok Destekliyorum, 56’sı Biraz Destekliyorum, 18’i Az Destekliyorum, 24’ü Hiç Desteklemiyorum yanıtını vermişlerdir. Görüldüğü üzere yaklaşık 100 öğrenci olumsuz tutum içerisinde olduğunu söyleyebiliriz (Biraz – Az – Hiç Desteklemiyorum ile birlikte). Bunun nedeni ise ölçeğin uygulandığı yerlerde farklı etnik yapılara sahip öğrencilerin bulunması ve bu öğrencilerin Anayasa’nın bu ifadesini ve Atatürk Milliyetçiliğini yeterince kavrayamamasından kaynaklanmakta olabilir.

Verilen yanıtlar doğrultusunda diğer bir göze çarpan madde ise “*Cumhuriyetin ilanından sonra tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması, tarikatların faaliyetlerine son verilmesi*” ifadesiyle 10. maddedir. Atatürk’ün bu inkılâbına öğrencilerin 138’i Tamamen Destekliyorum, 58’i Çok Destekliyorum, 58’i Biraz Destekliyorum, 21’i Az Destekliyorum ve 50’si de Hiç Desteklemediklerini belirtmişlerdir. Ortaya çıkan değerlere göre öğrencilerin yaklaşık 130’u olumsuz bir tutuma sahiptir. Bunun nedeni ise anket akabinde öğrencilerin öğretmenlerine sordukları ‘Türbe’ dışındaki ‘Tekke’ ve ‘Zaviye’ kavramlarını bilmemeleridir. ‘Türbe’ ise hemen hemen her ilde bulunduğundan sadece bunu göz önüne alarak kaldırılmalarının yanlış olacağını düşünerek olumsuz bir yanıt vermiş olabilirler. Yani kavram eksikliğinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Dikkat çeken diğer bir madde ise “*Devletin din kurallarına göre yönetilmesi*” ifadesiyle 13. maddedir. Bu ifadeye öğrencilerin 143’ü Tamamen destekliyorum, 65’i Çok Destekliyorum, 59’u Biraz Destekliyorum, 23’ü Az Destekliyorum ve 35’i Hiç Desteklemiyorum yanıtlarını vermişlerdir. Bu madde anket içerisinde olumsuz olarak yer verilmiştir ve görüldüğü üzere 270’ yakın öğrenci devletin din kurallarına göre yönetilmesini olumlu yönde desteklemektedir (Tamamen – Çok – Biraz Destekliyorum ile birlikte). Öğrencilerin böylesi bir çoğunlukla bu cevabı vermeleri düşündürücüdür. Bu olumlu tutumun altında Atatürk’ün “Laiklik” ilkesinin yeterince anlaşılmadığı apaçık görülmektedir. Ortaokul kademesinin son sınıfında yer alan öğrencilerin “Laiklik” kavramını gerçek anlamıyla bilmemeleri ve bu algıyı temel düşünce yapılarına yerleştirerek yaşamlarının ileriki yıllarına da taşımalarına neden olabilir.

Madde 15’te “*Devletin ekonomik hayatın yürütülmesinde yer alması ve büyük yatırımların devlet eliyle yürütülmesi*” ifadesine öğrencilerin 157’si Tamamen Destekliyorum, 81’i Çok Destekliyorum, 52’si Biraz Destekliyorum, 25’i Az Destekliyorum, 10’u Hiç Desteklemiyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Belirtildiği üzere yaklaşık 90 öğrenci olumsuz tutum içerisinde olduğu görülmektedir. Bu olumsuz tutumun nedeni Atatürk’ün “Devletçilik” ilkesini yeterince kavrayamamaları ve günümüzde ağırlıklı devlet politikasının ‘özelleştirme’ olması dolayısıyla öğrencilerde bu algının oluşmasına neden olmuş olabilir.

Diğer bir kayda değer sonuç ise “*Ülkemizde birden çok partinin siyasete katılması*” ifadesinin yer aldığı 21. maddedir. Bu maddeye öğrencilerin 157’si Tamamen Destekliyorum, 66’sı Çok Destekliyorum, 44’ü Biraz Destekliyorum, 23’ü Az Destekliyorum ve 35’si ise Hiç Desteklememektedir. Yaklaşık 100 öğrenci olumsuz

tutum sergilemişlerdir. Bunun nedeni çok partili hayatın ülke ve demokrasiye katkısını göz önünde bulunduramaması olabilir.

Son olarak verilen cevaplara dayanarak en dikkat çekici sonuç “Anayasamızdan “T.C. Devleti’nin dini İslam’dır” ibaresinin kaldırılması” ifadesinin yer aldığı 29. madde olmuştur. Bu ifadeye katılımcıların 61’i Tamamen Destekliyorum, 44’ü Çok Destekliyorum, 29’u Biraz Destekliyorum, 13’ü Az Destekliyorum ve 178’i Hiç Desteklemiyorum yanıtlarını vermişlerdir. Yaklaşık 220 öğrenci anayasadan “Türkiye Cumhuriyeti’nin dini İslam’dır.” ibaresinin kaldırılmasına karşı olumsuz bir tutum içindedir ve bunun 178’inin bu durumu hiç desteklememesi oldukça düşündürücüdür. Bu durumun nedeni madde 13’dekiyle aynıdır “Laiklik” kavramının yeterince bilinmemesinden kaynaklı olabilir. Bu kavramın eksikliği öğrencilerde çeşitli şekillerde algılanarak sorun oluşturabilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular yoluyla ortaya çıkan sonuçlar verilmiştir. Sonuçlar daha önce yapılan araştırmalar ile karşılaştırılmış ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

1. Araştırmaya katılan öğrencilerden yola çıkarak öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılapları konusunda bazı konuları yeterince kavrayamadıkları sonucuna varılmıştır. Özellikle “Laiklik” ilkesini öğrencilerin tam anlayamadıkları anketler yoluyla verdikleri cevaplardan ortaya çıkmaktadır. “Anayasamızdan “T.C. Devleti’nin dini İslam’dır” ibaresinin kaldırılması” ifadesini öğrencilerin % 32’i olumlu yönde desteklerken % 68’ i olumsuz yönde desteklememektedir. Bu sonucu destekleyen diğer bir kanıt ise “Devletin din kurallarına göre yönetilmesi” ifadesine de öğrencilerin % 64’ü olumlu yönde desteklerken, % 36’sı da desteklememektedir.

Laiklik ile ilgili diğer maddelerde ise durum tersidir, laik hukuk düzeninin kabul edilmesini % 81, Atatürk ilke ve inkılapları ile birlikte Türkiye’de milli ve laik bir eğitim sistemine geçilmesini % 81 ve kişilerin din, vicdan, inanç ve ibadet özgürlüğüne sahip olmasını ise % 91 oranında desteklemektedir.

Görüldüğü üzere Laiklik konusu üzerinde bir çelişki söz konusudur ve Laiklik ilkesinin öğrencilere kazandırılmasında önemli bir problemin olduğunu açıkça ortaya koyulmuştur. Öğrenciler, okulda aldıkları eğitim ile aile ve çevreninde etkisiyle net bilgilere ulaşamamakta ve bu nedenle tutarsız bir durum oluşturmaktadırlar. Kurnaz ve Yılmaz’da 2006 yılında yayınlanan çalışmalarında da birebir aynı sonuçlara ulaşmışlardır. Ancak Kurnaz ve Yılmaz’ın 2003-2004 yılı bahar döneminde yaptıkları çalışma ile 2013-2014 yılında yapmış olduğumuz bu çalışma arasında 10 yıl geçmesine rağmen hala “Laiklik” konusunda yerimizde saymaktayız.

2. Öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılaplarını kavrama düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkek öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılaplarını kavrama düzeyleri Kız öğrencilere göre daha yüksektir. Kurnaz ve Dilek’in 2004’da yaptıkları çalışmada tersi bir surum söz konusu olmuş, kız öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılaplarını kavrama düzeyleri daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.
3. Öğrenci ebeveynlerinin eğitim seviyeleriyle öğrencilerin konuya ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır ancak; öğrencilerin hem anne hem baba’larında okuryazar olmayanların Atatürk ilke ve inkılaplarını kavrama düzeyleri diğerlerine göre daha düşüktür. Kurnaz ve Yılmaz’da benzer sonuçlara ulaşmışlardır.
4. Anne ve Babaların meslekleriyle öğrencilerin konuya ilişkin kavrama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır fakat; Memur Anne’ye sahip öğrenciler diğer mesleklere sahip annelerin öğrencilerine göre kavrama düzeyi daha düşük çıkmıştır. Çiftçi Baba’ya sahip öğrencilerde diğer meslek gruplarına sahip babaların öğrencilere göre konuyu kavrama düzeyleri daha düşüktür. Kurnaz ve Yılmaz’ da bu durumun tersi olmuş, her iki ebeveynde de anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır.
5. Öğrenci ailelerinin ortalama aylık gelirleri ile öğrencilerin konuya ilişkin kavrama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Bu durum 700 TL ve Altı ile 3000 TL ve Üstü gelire sahip ailelerin öğrencilerinin aleyhindedir.

6. Öğrencilerin buldukları yerleşim yerleri öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılaplarını kavrama düzeyleri üzerinde etkili değildir. Dolayısıyla anlamlı bir farklılık çıkmasa da İl Merkezi'nde yaşayan öğrencilerin konuyu kavrama düzeyleri diğer birimlerde yaşayan öğrencilere göre daha düşüktür.
7. "Atatürk Milliyetçiliği", "Laiklik", "Devletçilik" ve "Çok Partili Hayat" gibi konularda öğrencilerin bilgi eksikliğinin olduğu tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

1. Türk Milli Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda Atatürk ilke ve inkılaplarını benimseyen bireyler yetiştirilmesi için müfredatta yer alan Atatürk konularının tekrar gözden geçirilerek yeniden yapılandırılması gerekmektedir.
2. Atatürk ilke ve inkılaplarının tam anlamıyla öğrencilere kazandırılması için ders esnasında konular öğrencilerin yaş seviyelerine uygun bir anlatım ve çeşitli materyallerle desteklenerek açık şekilde ilke ve inkılaplar öğretilmelidir.
3. Atatürk ilke ve inkılaplarına ilişkin kavramların üzerinde sıkça durulmalıdır.
4. Okul – Aile işbirliğine gidilerek veya İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerince önce ebeveynlerin konuya ilişkin seminerler almaları sağlanmalıdır. Akabinde ise öğrencilere Atatürk ve ilke – inkılaplarına ilişkin eğitimsel boyutta belgeseller izletilebilir veya seminerler düzenlenebilir.
5. Sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini son sınıfta almasına rağmen kavram yanlışları olabilmektedir. Bu yanlışlara daha erken tedbirler almak için Atatürkçülük konuları Sosyal Bilgiler dersi içerisinde yoğun olarak işlenmelidir. Bu nedenle de Sosyal Bilgiler ders saati artırılmalıdır.
6. 8. Sınıfta verilen "Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" dersi kaldırılarak yerine "Sosyal Bilgiler" dersi getirilerek konular 4. sınıftan başlayarak ortaokul son sınıfa kadar sistemli bir şekilde dağıtılarak rahatlıkla işlenebilir.
7. Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitaplarının arkasına "Kavram Sözlüğü" oluşturulabilir.
8. Buna benzer bir çalışma öğrenci velilerine veya ortaokul kademesinin tümünü kapsayacak bir araştırma yapılarak daha ayrıntılı ve kapsamlı sonuçlar alınabilir.

Not: Bu çalışma 24-26 Nisan 2014 tarihlerinde Antalya'da 21 Ülkenin katılımıyla düzenlenen 5th International Conference on New Trends in Education and Their Implications – ICONTE' de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Akdağ, H. (2009). "Sosyal Bilgilerin Tanımı, Amacı, Önemi ve Türkiye'deki Yeri", Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-1, (Ed. Refik Turan, Ali Murat Sünbül, Hakan Akdağ), Ankara, Pegem, s.3.

Alkan, S. (2009). "İlköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretimin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi.", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa, s.10.

Ata, B. (2008). "Sosyal Bilgilerde Atatürkçülük Konularının Eğitimi ve Öğretmenin Rolü", Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, (Ed. Bayram Tay, Adem Öcal), Ankara, s.287-288.

Bilgili, A.S. (2006). "Geçmişten Günümüze Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler". Sosyal Bilgilerin Temelleri, (Ed. İsmail H. Demircioğlu), Ankara: Hegem Yayınları, s.6.

Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö.E.; Karadeniz, Ş.; Demirel F. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Pegem. s.80 ile 177.

Karasar, N. (2009), Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, s.110-111.

Kurnaz, Ş.; Yılmaz, D. (2006). “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk İlke ve İnkılâplarını Kavrama Düzeyleri”, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 26, Sayı:3, s.181-205.

Öner, G. ; Kamçı, S. (2013). “Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ve Vatandaşlık Eğitimine İlişkin Tutum ve Görüşleri”, II. Uluslararası Sosyal Bilgiler Sempozyumu (26-28 Nisan), Tam Metin Bildiri Kitabı, Aksaray, s.87.

Öztürk, C. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara: Pegem, s.4, 21.

Öztürk, C.; Otluoğlu, R. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller, Ankara: Pegem, s.9.

Öztürk, C.; Deveci, H. (2011). Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları, Ankara: Pegem, s.7.

Palaz, T. (2010). “İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Karikatür Kullanmanın Öğrenci Başarısına ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, s.11-12.

Talim ve Terbiye Kurulu (TTKB), (2010). İlköğretim Sosyal Bilgiler ve İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersleri Öğretim Programları, http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72_19/01/2014, 10:51

TDK, Türk Dil Kurumu, http://ked.tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=ink%C4%B1lap&uid=251111&guid=TDK.GTS.52d8482ddea71.42451712, 16/01/2014, 22:44

Tüzün, H. (2008). “İlköğretim 8. Sınıf TC İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Ders Kitabında (Meb Yayınları) Atatürkçülük Bölümünün Görsel Materyallerle Öğretilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s.1.